

it ons
wak-
deze
Kerk
van
lepe-
van
at tot
d kan
erfon-
s God-
n tot
tambt
vokaat
en en-
enover
n gees-
van
n de
chand-
beroe-
en ook
woord
oeping
ntisme
ijesfor-
eroep
daaruit
ot op
van
advoo-
gezegd
st van
meente
t ambt
g ambt
veelg
tijdig
neer het
daaruit
gdheid
die in
s staat.
n in de
p. Die-
stelling
ken was
op een
moort
e voor-
te Gere-
ze elk
at, daar-
arsheid
aprijen
de her-
n het
wantoe
s zekere
ndat ze
en van
elk een
in plicht
steeds
el, waar
de krijg
zelf de
ah den
lijkt, en
voor
eische,
eten en
gr den
ken. En
elfde als
zoodat
en met
etische
us zelf
op deze
zich be-
redikant
et wor-
ette, dat
et altau-
n is in
in den
e geheel
oet kun-

des Heeren te bouwen; Salomo, de vrede-
zucht, zou dat doen. Nu willen we uit dit
voorbeeld van David wederom niet te veel
afleiden. Zelfs zouden we niet gaarne willen
beweren, dat iemand, die als soldaat in den
oorlog gediend en bloed vergoten had,
daarom later nooit predikant zou mogen
worden. Maar wel blijkt uit dit woord des
Heeren, dat Hij voor zijn dienst in het
heilige leest maanen gebruikt, die niet in
de droeve noodzakelijkheid zijn geweest om
menschenbloed te vergieten. Dat is de reden
gewest, waarom de Christelijke Kerk aller
eersten voor een dienaar der Kerk het
dragen van wapenen ongeoorloofd heeft
geacht. Niet omdat het dragen van wapenen
op zichzelf zonde zou wezen, maar omdat
het bij het ambt van Dienaar des Woords
niet voegt.

Dr. H. H. K.

Voor Kootwijks scholen.

In hartelijken dank ontvangen: van den heer
A. C. de Vriendt, correspondent: Unie te Zeist, uit
de collecte f 1; van J. V. te A. f 5; van den
heer A. Veerkind te Oude Wetering Collecte-
vergaadering J. V. f 3.75.

Dr. J. H. HOUTZAGERS, voorzitter.

Kootwijk.

Leestafel.

Dr. A. KUYPER, NADERE TOELICHTING op
het Program van de Antirevolutionaire partij.
J. H. Kok. 1915. Kampen.

De «Groene» of het Weekblad voor Neder-
land DE AMSTERDAMMER en wel dat weekblad
hetwelk zich beschouwt als de historische voort-
zetting van het door wijlen den heer Dr. Koo-
gesticht en welks redactie zich dan ook houdt
voor de wettige troonvolgster van dezen
prins onzer journalisten, zoals ik en hem en
Dr. KUYPER reeds toen ik nog student was,
door twee die het weten konden, hoorde be-
tellen, de «Groene» dan, had in het Zondag-
Nr. van verleden week een artikel van v. H. over:
EERST SCHIEDT VOOR WISDOM.

Het gaat in dat artikel over de aanleiding
der ten onzen opgekomen beweging om in
AMSTERDAM een INTERNATIONAAL HOOGESCHOOL-
VOOR WISDOMMERIE op te richten. In Beweging
waarbij men, zoals de schrijver, v. H., niet
onwaardig opwerkt, als motto zou kunnen
plaatzen, het onlijke jantfichje van onzen
CONSTANTINUS HEUGENS:

«Wie naar geleerdheid roept, en wij-
heid niet daarbij,
Leef met de hamster, en gaot niet over
nooit».

De aanleiding toch tot die Amersfoortse
beweging meent hij te vinden in een leemte bij
het academisch onderwijs, als gevolg van een
wetgeving, die welke algemeene den Mensch
voornamde onopgeleide ontsluit en de vakstudie
afsluit en omgevaar. «Wel is», zoo gaat v. H.
dan voort, «dat natuurlijk de Philosophie ook
een vak van studie, dat niet eere beoefend
wordt. Maar zij staat naast en los van de vele
takken van wetenschap; en van een algemeen
roepen naar de wijsheid waaruit elke bijzondere
levenswijze eerst verder opgevoerd moet, is
geen sprake».

Dit is meer gezegd.
In de filosofie of wijsbegeerte het streven
naar wijsheid en is wijsheid, zoals v. H. lang
niet onjuist zegt: «het oordeel over den rechten
weg voor het leven en het doen», «wijze» en
«wijzen» hangen ook taalkundig samen — ge-
leerdheid is nog geen wijsheid.

Dan, dat wat meer is gezegd, zegt v. H. hier
in verband met de aanleiding tot de Amers-
foortse beweging,

Aan de lezing van dat artikel in de «Groene»
verbond zich bij mij onwillekeurig de gedachte
aan Dr. KUYPER en ook aan zijn nieuwe boek,
welks eerste Aflevering ik hier heb aan te
kondigen.

Dr. KUYPER toch heeft, door het initiatief te
nemen tot de stichting ener Vrije Universiteit,
die voor alle onderwijs, dat in hare scholen
gegeven wordt, staat op den grondslag der
gereformeerde beginselen, in de leemte bij het
hooger onderwijs waarover v. H. klaagt, althans
wat die Universiteit betreft, voorzien.

Want al omvat haar onderwijs evenals dat der
andere Universiteiten ten onzen, ook de
vorming en voorbereiding tot zelfstandige be-
oefening der wetenschappen en tot het bekleden
van maatschappelijke betrekkingen, waarvoor
een wetenschappelijke opleiding vereischt wordt,
door den grondslag der gereformeerde beginselen
is zij onderscheiden van de andere Universitei-
ten ten onzen, in wier onderwijs, zoals v. H.
zegt, de Wijsbegeerte naast en los staat van
de vele takken van wetenschap.

Immers zijn die «gereformeerde beginselen»
niet anders, dan de eerste of wil men laatste
beginselen, in den zin van principia, die het
resultaat zijn van wat WUNDER, mijns inziens
recht, als wijsbegeerte omschrijft: het streven
naar een verstand en gemeel bevredigende
wereld- en levensbeschouwing.

Het getuigt dat ook van een goed inzicht
bij v. H. in het wezen der Vrije Universiteit,
dat hij het in zijn artikel slechts over vier
Nederlandsche Universiteiten heeft, waarbij dan
als vijfde, die Amersfoortse zou komen. Dit
is dan ook niet een hooghartig negeren, maar
veel eer een afwijgend complimenteeren van
onze Universiteit.

v. H. toch weet het maar al te goed, dat de
«leemte» waarin men met AMSTERDAM zou
willen trachten te voorzien, niet bij de eene
bijzondere maar enkel bij de vier openbare be-
staat.

Dan, het artikel in de «Groene» herinnerde
mij niet alleen aan wat Dr. KUYPER, door
voor nu 35 jaar de VRIJE UNIVERSITEIT te
stichten, had gedaan, maar ook aan wat hij nu
weer met zijn NADERE TOELICHTING doet.

Zoo bij het een als het ander gaat het er
om, dat de Gereformeerde Kerk, die niet in
de droeve noodzakelijkheid zijn geweest om
menschenbloed te vergieten, dat is de reden
gewest, waarom de Christelijke Kerk aller
eersten voor een dienaar der Kerk het
dragen van wapenen ongeoorloofd heeft
geacht. Niet omdat het dragen van wapenen
op zichzelf zonde zou wezen, maar omdat
het bij het ambt van Dienaar des Woords
niet voegt.

aan het weer opkomen der Gereformeerde Theo-
logie van wat hij, nu zelf, noemt het Neo-
Calvinisme en daardoor richting en steun gegeven
aan het godsdienstig denken en doen van ons
volk.

Maar door zijn Standaard-werk, in meer dan
een zin, heeft hij, sedert 1878, mede door zijn
toelichting op het in dat jaar verschenen PROGRAM
der antirevolutionaire partij, het calvinistische
volk ook richting en steun gegeven voor zijn
politiek denken en doen.

En, dus, mede door zijn
opkomen van wat hij, nu zelf, noemt de Neo-
Calvinistische Politiek.

Van deze toelichting verscheen, onder den titel
ONS PROGRAM, de eerste uitgave in 1879 en
zijn sedert vijf groote oplagen geplaatst.

De NADERE TOELICHTING waarvan thans de
1e Aflevering het licht ziet, is een nieuw, van
ONS PROGRAM te onderscheiden werk, wijl de
auteur er rekenschap in geeft van zijn staat-
kundig inzicht, zoo in eerste vorming als latere
ontwikkeling; alles breder en meer systematisch
ontwikkelt; en er ook verbetering in aan-
gebracht heeft.

Als POLITIEK werk wil het op een lijn gesteld
met de drie hierboven genoemde THEOLOGISCHE.

NADERE TOELICHTING zal uit twee deelen
bestaan.

Deel I handelt van DE BEGINSELEN en is
alzo wat ik zou willen noemen de, als philoso-
phia secunda, uit de gereformeerde of calvinis-
tische wereld- en levensbeschouwing als philo-
sophia prima, afgeleide staats-theorie.

Na een Inleiding van 24 §§ zet Dr. KUYPER
deze theorie in XIII hoofdstukken uiteen.

Deel II handelt dan over de praktische toe-
passing van deze theorie en wel in de volgende,
die men ook in het PROGRAM van de Antire-
volutionaire partij vindt.

NADERE TOELICHTING is, zoals de auteur
zelf schrijft, allereerst bestemd om aan het
calvinistische volk, om aan de kleinen in den
lande hulpe te bieden; om door onze leiders
in die kringen verstaan, begrepen en in onze
Kiesverenigingen bepleit te worden.

Maar zeker zal het ook, te oordeelen naar
wat er van verscheen, om zijn heldere wijze
van voorstellen en zijn gerijpt inzicht in wereld-
en leven, ook door andere lezers worden ge-
waarderd.

Moge het den Schrijver, die er van zichzelf
in zegt: «Jurist ben ik niet; ik blijf praktisch
Staatsman van theologische herkomst», gegeven
zijn dit breed opgezet werk te voltooien en er
bij ons volk het oordeel mee te verkrijgen of te
verhelderen voor den rechten weg ook op het
gebied van het Staatsleven.

G.

Uit de Pers.

In De Telegraaf stond deze dagen een
merkwuurde correspondentie over de toebereiden
in de Hervormde Kerk te Amsterdam, die we
hier overnemen:

Zouden de dagen van kerkelijke beroering weer
aanbreken? Zou er weer een nieuwe exodus moeten
plaats vinden of een tweede adeling der Herv.
Kerk van goede levenswijzen berooven?

«Heeft er allen schijn van».

Er is dit jaar al heel wat afgespeeld, dat misschien
formeel juist, toch uit ethisch oogpunt niet door
den beugel kan.

De jongste verkiezing gaf blijk van een aller-
omvattendste verhouding. De uitgingen van
verschil in meening zijn nog zelden zoo scherp
naar voren getrokken als dit jaar.

In het ministerie van presidenten zat men na de
dolantie rustig op het kussen. De ethischen hadden
de kerkelijke functies zowat alle ingepompen en
het wagenlijp als gemaakte. De confesioneelen
winnen in kracht van het kiescollege aangast, en
in de laatste verloop van jaren werden de meeste
ethische en vrijzinnige predikanten door confesio-
neelen vervangen.

Wat bleef er over van de bewering, dat de Herv.
Kerk de volkerker was, waarin alle geestesstroomin-
gen, die leefden in het volk, zich konden afspiegelen?

Ten in Januari in de vacature-Lamers van
Bueren, een ethisch predikant, door een roep leden
der kerk geroepen werd om een opvolger zijner
waardig, werd op min-goede wijze voor kandidaten
geveerd, waarvan geen op het drielief gebracht kon
worden.

De confesioneelen, die de macht in het kies-
college hebben, bezetten de plaatsen met mannen
van eigen kleur.

Daarop volgde de klassieke vergadering, waarbij
het besluit overeenkomstig het program of de
tactiek der confesioneelen moest worden omgezet
in confesionele richting. Had men hierbij open-
lijk gehandeld, niet open vliet gestreden, men had
heftige bestrijding mogelijk kunnen duchten, maar
de strijd was loyaal gevoerd geweest; nu evenwel
in stilte gewerkt is, heeft dit zoveel kwaad bloed
gezet, dat de gevolgen van ernstigen aard kunnen
zijn.

Verblindheid heeft de volgelingen aangegrepen,
want, vertelde een zenuwvond confesioneel breder
niet, dat een in waarheid den Christus der Schriften
predikant predikant der gemeente een godloche-
naar was?

En deze volgelingen, blinde volgelingen, gaan
altos vorder dan de leidslieden willen of zelf voor-
gaan. Dit is dan de schare, die afgevoerd heet bij
de confesie, doch van die confesie maar heel
weinig snapt, en die schare moet nu het kiescollege
samenstellen, dat op zijn beurt weer de predikanten
aanwijst!

Dat kiescollege is gewaarshoud, om ditmaal
rekening te houden met andersdenkenden.

Maar het luisterde niet.

Weet ge waarop de Herv. kerk gelijkt, vroeg
dezen dagen iemand, als antwoord op onze vraag:
Wat dunkt u van den toestand?

Op een carroussel!

W. vogelaar, schied.

Heusch waar, zegt hij, een draaimolen, waarin
ieder zijn stokpaardje berijdt en allen in een cirkel
rondraalen. Maar de orgelman licht in zijn vuiste
en denkt — het gaat goed zoo, zij krijgen elkaar
toch niet en vermaken het publiek, en de winst, de
zielen der massa, is voor mij.

Dus u bedoelt, om het plastisch te zeggen, dat
de duivel er vermaak in heeft, dat de leiders der
Herv. kerk zoo kibbelen onderling?

Precies, en wat het ergste is, de gemeente gaat
er bij te gronde. Er komt een spijtigwag. U had
wel gelezen hebben, dat Dr. Engelberts en de Sopper
bedankten voor de ethische kiesvereniging. «Het
Evangelie»?

— Dat weet ik, maar dat andere predikanten hun
plaats innamen, hoorde ik ook.

— U bedoelt Dr. Heldring?

— Ja en dan Dr. van Noort en Voorhoeve, de
man der staatszending. Beide predikanten bewegen
zich nu, al onder het volk, trachten zij om de
rechten te als Dr. Heldring?

— Ongetwijfeld kunnen zij zich niet met de ge-
volgde tactiek der confesioneelen vereenigen.

— Maar die confesioneelen hebben toch erkend,
verkeerd gehandeld te hebben, en was buiten het
vuerlij niet aangestoot, moesten daarom de ethische
nu niet de hand der verzoening aangegrepen of
toegestoken hebben?

— Weet u, wat er achter de schermen gebeurt?
— Dat wel niet, maar voor zoover wij er begrip
van hebben, was dit eisch van het christelijk
beginzel geweest.

Maar u kent toch wel het ideaal der con-
fessionneelen?

— U bedoelt van Dr. Kromsigt ca. Kerkherstel
door de kerk zelf, en die het modus vivendi ver-
werpt, omdat hij daarvoor kerkspijving ducht?

— Daarom wordt alleen plaats gegeven aan con-
fessionneelen, terwijl het toch voor Amsterdam met
30 predikanten gewenst is, dat met elke richting
rekening wordt gehouden. Weet u, wat het jongste
gevele is van de laatste beroeping?

— Dat Dr. Schuller tot Peurum heengaat, Dr.
Engelberts een modern predikant voor zich laat
optreden, en Dr. de Sopper het tafellaken tusschen
hem op de confesioneelen doorned, bedoelt u?

— Ook al, doch dat de Vrije Hervormden a. s.
Zondag reeds Dr. Melchers voor zich laten optreden.

— Dat kan de lucht zuiveren, dunkt ons, en ge-
zonder toestand voortbrengen. Wat dunkt u, zou de
kerkeraad het goedvinden, dat Dr. Engelberts, die
zegt voor evenredige vertegenwoordiging te zijn, een
vrijzinnig predikant voor zich laat optreden?

— Daar wensch ik mij niet over uit te laten,
alleen trekt hij de lijn verder door dan Dr. Heldring,
die ook voor evenredige vertegenwoordiging is sonder
de moderen.

— Acht u evenredige vertegenwoordiging een
goede oplossing?

— Och neen, het beste zou zijn, te doen, wat Dr.
Kromsigt «de slagersmethode» noemde, maar tot
kerkspijving over te gaan. Den boel maar eerlijk te
deelen. Dan is de ruie uit.

— En de financiën dan?

— Daar zit hem juist de kneep en daarom willen
ze allen in de Herv. Kerk blijven, en vrede kon-
en er nooit, zoolang beide partijen, confessionneelen en
Gereformeerden (die hier wel een bedroefd klein
cijfer uitbrengen) enerzijds en vrijzinnigen en min
of meer linkse ethischen en evangelischen tegen-
over elkander staan.

Tot zoover onze tegenaan. Zou inderdaad de
zilveren koorde, om in Dr. Kuyper's taal te spreken,
hier de Herv. Kerk hieenhouden?

Officiële Berichten.

Vrije Universiteit. Men schrijft ons:
Het 7e lustum dat, wanneer wij niet in
zulke moeilijke omstandigheden waren, zeker
meer luisterrijk zou worden herhaald, al toch
niet onopgemerkt voorbijgaan.

In ta van Kerken werd op Zondag 17
October de stichting in den gebede bijzonder-
lijk herhaald, en in het Noorden werden op
onderscheidene plaatsen extra-collecten gehou-
den voor het tekort.

Zoo in Berlikum waar de ophraging van deze
collecte f 109.45.— bedroeg. Rekenen men
daarbij dat deze Kerk ± 250 leden telt, die
tot het avondmaal zijn toegelaten, dat aan
contributie bijna f 100.— wordt ontvangen,
dat ruim f 50.— door de gewone collecte
wordt ingebracht, dan zouden bij een gelijke op-
brengst de inkomsten voor de Universiteit op
f 200.000.— per jaar kunnen geraamd worden.

In de Kerk te Groningen B werd Zondag
het woord bediend door den hoopleer Dr.
W. Geesink, die des avonds sprak over Efeze
2:10: Want wij zijn zijn maaksel, geschapen
in Christus Jezus tot goede werken, welke God
voorbereid heeft, opdat wij in dezelve zouden
wandelen.

Alle roem van het schepsel is hier uitge-
sloten. God is de eenige oorzaak en werk-
meester.

Niet alleen voorbeschikt, maar ook voorbereid
zijn die goede werken, waarin de Kerk Christi,
als maaksel Gods in Christus Jezus geschapen
wandelen zal, als nieuwe menschen volmaakte-
lijk toegerust tot alle goed werk.

Wel zijn wij naar luid van Art. 24 onzer
Confessie aan God gehouden — dat is schuldig
— goede werken te doen, maar het is zijn
werk als wij ze doen.

Onder deze goede werken die God heeft
voorbereid, werd ook genoemd het oprichten
en onderhouden van scholen.

Van de school die in 1854 door de Kerken
werd opgericht, van de Universiteit nu voor
35 jaren opgericht door de Vereeniging voor
Hooger Onderwijs. Dat deze Universiteit ook
aan de opleiding van het predikant ten goede
komt, is daarbij zeker niet het laatste doel,
maar een uit dit laatste als vanzelf opkomend
doel.

Dat deze opleiding alleen aan de Kerk als
institut toekomt, kan niet worden bewezen
met een beroep op Romeinen 3:2, dat aan
het jodendom, aan het oude Israel «de woorden
Gods zijn toebetrouwd».

Zoolwat aan de Volkkerk in Israel als aan
de Kerk der volken na den Pinksterdag zijn
de woorden toebetrouwd, en het adres der
Kerk als organisatie is zoolwat in iedere ware
Kerk als institut, als in iedere groep van
Christenen, die als Gods maaksel, geschapen
zijn in Christus Jezus tot goede werken, welke
God voorbereid heeft opdat we in dezelve
zouden wandelen.

De raad der Gereformeerde kerk te Enkhuizen
bericht nogmaals aan collectanten, dat zij niet
kunnen rekenen op giften uit de gemeente,
indien zij niet voorzien zijn van een aanbeveling
van den kerkeraad. Aanvragen voor collecten
zende men minstens vier weken te voren in.

Namens den raad van de Geref. kerk
te Enkhuizen:

D. HOKS, praesies.

H. SCHUTMAKER, scriba.

Enkhuizen, 13 Oct. 1915.

De kerkeraad der Geref. kerk te Dinteloord
deelt door dezen mede, dat in deze gemeente
geen collectanten worden toegelaten, die niet
3 weken van te voren toestemming en aanbe-
veling gevraagd hebben.

Namens den kerkeraad:

A. L. RUYTS, praesies.

W. VOGELAAR, scriba.

Enkhuizen, 13 Oct. 1915.

De kerkeraad der Gereformeerde kerk te
Kommerzijl maakt aan collectanten, die gelden
zouden willen verzamelen onder de leden der
gemeente, bekend, dat zij, om teleurstelling te
voorkomen, voorzien moeten zijn van een 3
weken van te voren aangevraagde aanbeveling.
Het doel van hun komst wordt dan een 3
Zondag te voren van den kerkeraad afgekondigd.

Namens den kerkeraad voornemend:

Dr. S. VERLARE.

Kort verslag van de klassieke ver-
gadering, gehouden te Schiedam,
1 Sept. 1915.

De vergadering wordt geopend namens de
Geref. kerk van Maassluis B.

In het modernamen nemen zitting Dr. van
Arken, als praesies, Dr. Vonk als assessor, Dr.
Berends als scriba, Dr. Goris, als adjunct-scriba.

Dr. van Lummel van Zuidland ontvangt ge-
legenheid om de belangen der classis Brielle te
bepleiten in zake steun door vacaturediensten.

Besloten wordt voortaan de benoemingen op
de Augustus-classis te doen geschieden met f
oog op tijdige mededeeling in kerkelijke hand-
boeken.

Na het lezen der notulen wordt gerapporteerd:
a. door de afgevaardigden naar de laatste ge-
meente.

houden Particuliere Synode van Z.-H. ten Z.

a. door de commissie in zake combinatie van
twee kerken in de classis. De commissie blijft
nog voor deze zaak aangewezen, en zal trachten
met de gemeenten samen te spreken.

c. door kerkvisitatoren.

d. door de deputaten voor de nieuwe pensioen-
regeling binnen de classis. In verband daarmee
wordt besloten, alsmede de volgende bepaling op
te nemen: «kerken die 1 of 2 maal nalatig zijn
gebleven in het nakomen harer verplichtingen,
verliezen daardoor hare rechten in dezen».

Advies wordt gegeven in een tweetal tuch-
tacken.

Rondvraag art. 41.

De aanvraag van de classis Brielle wordt
toestaan.

De vacaturediensten worden aldus geregeld:
Hoogvliet: Sept. Hageneek; Oct. Jonkers; Nov.
Sieders. Poortugal: Sept. Goris; Oct. van Haer-
ingen; Nov. Koster; classis Brielle: Sept. Sluyter;
Oct. Vonk; Nov. Goslinga.

Mededeeling van ingekomen collecten.

Benoeemingen hebben plaats.

Roepende kerk voor de a.s. klassieke verga-
dering is Overschie — datum 30 Nov. — praesies
D.V. Da. Berends.

Op last der classis,
G. L. Goris, adj.-scriba.

Buitenland.

GEMENGD NIEUWS.

En perfectionist. Een der voornaamste leeraars
van het moderne perfectionisme of de volmaakt-
baarheidsleer, was de Engelsche predikant
Harrington Evans, een zeer begaafd prediker.
Dere sprak eenmaal uit, dat hij ongaarne hoorde
«dat christenen de tollenaarsbede: «O God, wees
mij sonder genadig! baden. De heilige heft
vergeving van zonde. Ik weet wel, dat hij nog
sondige was, maar toch heeft hij volledige vergeving,
en het is mij altijd alsof ik in het «O God, wees
mij sonder genadig! icts van het rammen der
oude ketenen hoorde. Er kwam evenwel een tijd
waarin hij leerde verstaan, wat hij te voren voor
het rammen der ketenen hield. Op zijn grafsteen
staan nu de woorden: «O God, wees mij sonder
genadig».

En verblijvend verschijnsel. E. Lobenstein, een
Amerikaansch Zendingsecretaris in China, schrijft:
«De oorlog kwam over ons allen als een zware
slag. Al onze gedachten werden er door in heug
genomen. Al de zendingen der verschillende
nationaliteiten die in China arbeiden, gevoelen er
diepe smart over; van bitterheid tegen de landen
met welke hun land in oorlog was, heeft men bij
de zendingen weinig bemerkt. Men stelde zich
de vraag, wat de oorlog, met name op financieel
gebied, op de verschillende zendingsterreinen uit-
werken zou, en was van meening dat in de eerste
plaats de Deutsche Evangelische missie zoude
te lijden hebben. Aanstands zette men zich in
verbinding met Amerika voor een insameling van
gelden voor noodlijdende missie van onderscheidene
nationaliteit. Maar wij zendingen waren onzen
collega's ook een persoonlijk bewijs van broederlijke
trouw schuldig. Zoo werden door gaven uit ons
midden en andere bijdragen, die wij in Koeling
en Pei-Tai-Mo ontvingen, ongeveer f 4200 saam-
gebracht. Dit geld werd onder de verschillende
zendingen verdeeld» waaronder de Barotsche,
Berlinsche, de Rijnische en de Deutsche China-
Alliance-Mission. Wij bidden er voor, dat trots alle
nationale verschillen, het bewustzijn, gemeenschap-
pelijk den Heere te dienen, nog meer de beheer-
schende macht in ons leven worde. De Christelijke
kerk moet het nog veel meer van de eenheid van
al het zendingswerk bewust worden».

De drukking der midt brengt later voort. Een
christen uit Zuid-Frankrijk deelt het volgende mee
uit een brief van zijn zeven-en-twintig-jarigen
wager, die als soldaat in de loopgraven strijd-
«... Zoodra de kogels en granaten ons met rust
laten in de loopgraven, vereenigen wij ons tot een
klein clubje, waar ik dan gelegenheid heb, er bij
mijn kameraden op aan te dringen, hun hart toch
aan den Heiland te geven; die allen liefheeft en
roept. Verscheidenen schijnen diep getroffen te zijn
door Gods Woord.

«Zeer dikwijls ben ik met mijn geloovige kamer-
aden samen, en wanneer we niet te dicht in de
nabijheid van den vijand zijn, zingen wij van den
morgen tot den avond onze liederen.

«Zoo gaan wij van den eenen dag in den anderen,
ondersteund en opgewekt door onzen geliefden
Heere en Heiland, Jezus Christus, die ons in Zijn
armen draagt, en ons met zijn vleugelen beschermt.
Ik ben daarom niet ternegerlagel en moedeloos
intergengel, ik vertrouw, dat Hij, die mij behoedt,
niet zal veranderen».

De ontvanger van den brief, waaruit we boven-
staande aanhalingen deelen, deelt voorts nog mede,
dat zijn zwaag voor den oorlog geheel en al onver-
schillig was, hoewel hij een kind van geloovige
ouders was. Ook schrijft hij: «Men ziet overal veel
tranen vloeien, maar God gebruikt de zorgvulde
lijden om zielen tot zich te trekken, opdat zij Hem
zouden zoeken en leeren kennen».

WINCKEL.

Voor Kinderen.

DE VREEMDE.

XI.

GEEN VREEMDE MEER.

(Slot).

Niet lang daarna werd de notaris weder bij
zijn vriend geroepen.

Hij vond dezen veel verminderd. Het was
duidelijk dat Stevens nog maar weinig tijd te
leven had. Zijn kinderen, ook de aangehuwde,
waren allen aanwezig. Blijkbaar had de vader
hen onthouden.

Allen scharden zich om de legerade van
den zieke.

«Kinderen» zoo sprak deze, «mijn tijd loopt
ten einde; daarom luistert goed. Ik heb u een
geheim te vertellen dat ik tot nog toe voor u
verborgen hield, maar ge nu weten moet».